

PREKRŠKOVNO

Miha
DVOJMOČ

praktikum

PRAVO

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Prekrškovno pravo

Praktikum

Avtor

Miha Dvojmoč

Maj 2023

Naslov <i>Title</i>	Prekrškovno pravo <i>Minor Offences Act</i>
Podnaslov <i>Subtitle</i>	Praktikum <i>Practicum</i>
Avtor <i>Author</i>	Miha Dvojmoč (Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede)
Recenzija <i>Review</i>	Srečko Felix Kropo (Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede)
	Gorazd Justinek (Nova univerza, Fakulteta za državne in evropske študije)
Jezikovni pregled <i>Language editing</i>	Barbara Erjavec (Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede)
Tehnični urednik <i>Technical editor</i>	Jan Perša (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba)
Oblikovanje ovitka <i>Cover designer</i>	Jan Perša (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba)
Grafika na ovitku <i>Cover graphics</i>	Storm, avtorica: Danie Franco, CC0, unsplash.com, 2017
Grafične priloge <i>Graphic material</i>	Dvojmoč, 2023
Založnik <i>Published by</i>	Univerza v Mariboru Univerzitetna založba Slomškov trg 15, 2000 Maribor, Slovenija https://press.um.si , zalozba@um.si
Izdajatelj <i>Issued by</i>	Univerza v Mariboru Fakulteta za varnostne vede Kotnikova ulica 8, 1000 Ljubljana, Slovenija https://fvv.um.si , fvv@um.si
Izdaja <i>Edition</i>	Prva izdaja
Tisk <i>Printed by</i>	Design studio d.o.o. Maribor, Slovenija
Naklada <i>Circulation</i>	300 izvodov
Dostopno na <i>Available at</i>	http://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/781

© Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba
/ University of Maribor, University Press

Vse pravice pridržane. Brez pisnega dovoljenja založnika je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, predelava ali druga uporaba tega dela ali njegovih delov v kakršnemkoli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranjevanjem v elektronski obliki. / *All rights reserved. No part of this book may be reprinted or reproduced or utilized in any form or by any electronic, mechanical, or other means, now known or hereafter invented, including photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, without permission in writing from the publisher.*

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

343.232 (075.8) (076.1)

DVOJMOČ, Miha

Prekrškovo pravo : praktikum / avtor Miha Dvojmoč. - 1. izd. - Maribor :
Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2023

ISBN 978-961-286-742-3 (broš.)

COBISS.SI-ID 152675075

ISBN 978-961-286-742-3 (mehka vezava)

DOI <https://doi.org/10.18690/um.fvv.5.2023>

Cena 13,00 EUR
Price

Odgovorna oseba založnika prof. dr. Zdravko Kačič,
For publisher rektor Univerze v Mariboru

Citiranje Dvojmoč, M. (2023). *Prekrškovo pravo: praktikum*. Univerza v
Attribution Mariboru, Univerzitetna založba. doi: 10.18690/um.fvv.5.2023

Kazalo

Predgovor	1
Vaja 1: Temeljni pojmi prava o prekrških	3
1.1 Prekršek.....	5
1.2 Dihotomija.....	9
1.3 Standardi in garancije po Evropski konvenciji človekovih pravic.....	11
1.4 <i>Analogia legis</i> v pravu o prekrških.....	13
1.4.1 Analogna uporaba načel upravnega in kazenskega prava v hitrem prekrškovnem postopku.....	14
1.4.2 Posebnosti uporabe načel v rednem sodnem postopku.....	15
Vaja 2: Materialno pravo o prekrških	21
2.1 Temeljne določbe.....	23
2.2 Odgovornost za prekrške.....	25
2.3 Storilec prekrška po »ZP-1« (2003).....	28
2.4 Stek.....	32
2.5 Način, kraj in čas storitve prekrška.....	37
2.6 Uporaba ureditve materialnega kazenskega prava (KZ-1) v prekrškovnem postopku.....	39
2.7 Zakonitost prekrškov.....	41
2.8 Voljnost.....	42
2.8.1 Naklep.....	42
2.8.2 Malomarnost.....	43
2.8.3 Izključitev odgovornosti (prištevnost, zmota in protipravnost).....	44
2.8.3.1 Silobran.....	45
2.8.3.2 Skrajna sila.....	46
2.8.3.3 Prisiljenost.....	47
2.9 Zmota.....	54
2.10 Sankcije za prekrške.....	54
2.10.1 Globa.....	54
2.10.2 Nadomestne sankcije – opomin/nadomestni zapor/delo v splošno korist.....	55
2.10.2.1 Delo v splošno korist.....	55
2.10.2.2 Nadomestni zapor.....	56
2.10.2.3 Opomin.....	56
2.10.3 Stranske sankcije.....	57
2.10.4 Odvzem premoženjske koristi, pridobljene s prekrškom.....	60
2.10.5 Vzgojni ukrepi in sankcije za mladoletnike.....	60
2.10.5.1 Ukori.....	62
2.10.5.2 Navodila in prepovedi.....	63
2.10.5.3 Nadzorstvo Centra za socialno delo.....	64

2.10.5.4	Izrekanje vzgojnih ukrepov polnoletnim storilcem za prekrške, ki so jih storili kot mladoletniki.....	64
2.11	Odgovornost nosilcev statusnih oblik in odgovornih oseb.....	72
2.12	Zastaranje pri prekrških	73
2.13	Zastaranje pregona.....	73
2.14	Zastaranje izvršitve sankcije	74
Vaja 3: Procesno pravo o prekrških.....		77
3.1	Splošno.....	79
3.2	Redna pravna sredstva.....	80
3.3	Pristojnost prekrškovnih organov	80
Vaja 4: Hitri postopek – splošna pravila.....		85
4.1	Izločitev.....	87
4.2	Zastopanje	87
4.3	Jezik v postopku	88
4.4	Vloge.....	90
4.5	Zapisnik.....	90
4.6	Vročanje	91
4.7	Roki.....	92
4.8	Narok.....	92
4.9	Vrnitev v prejšnje stanje (<i>restitutio in integrum</i>).....	93
4.10	Posebna pravila.....	93
4.11	Diskrecijska pravica pooblaščene uradne osebe – uradni zaznamek	94
4.12	Hitri postopek – izjeme.....	99
4.13	Odločba v hitrem postopku	99
4.14	Plačilni nalog	100
4.15	Obvestilo o prekršku	101
4.16	Opozorilo	102
Vaja 5: Redni sodni postopek.....		107
5.1	Vabilo	110
5.2	Prisilna privedba	110
5.3	Varščina.....	111
5.4	Ukrepi za zavarovanje izvršitve	111
5.6	Pridržanje.....	111
5.7	Stroški postopka	112
5.8	Izvršitev odločbe	113
Vaja 6: Pravna sredstva.....		119
Vaja 7: Pravnomočnost.....		125
7.1	Izvršljivost	127
Vaja 8: Primer: Samostojno delo 1.....		131
Vaja 9: Primer: Samostojno delo 2.....		137

Predgovor

Praktikum, ki je pred vami, je rezultat dela v praksi ter poučevanja pri predmetu Prekrškovno pravo na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru ter sorodnih predmetih na drugih fakultetah in univerzah. V praktikumu so zbrane naloge in vaje, ki nadgradijo oziroma poglobijo teme s predavanj ter študentom omogočajo lažje razumevanje vsebine. Vaje so sestavljene iz teoretičnih vprašanj, vprašanj z obkroževanjem ter iz praktičnih primerov, pri katerih mora študent v večini le teh uporabiti svoje že pridobljeno znanje, da bi nanje lahko odgovoril.

Bistvo samega predmeta Prekrškovno pravo je seznanitev študentov s samim pravom o prekrških, razumevanjem splošnih in temeljnih pojmov, ureditvijo prekrškov in sankcij za le-te ter predstavitev hitrega in rednega prekrškovnega postopka. Cilj je, da študenti razumejo, da prekrškovno pravo vključuje elemente kazenskega prava in upravnega prava ter se usposobijo tako za teoretično kot tudi praktično delo na področju prekrškovnega prava, predvsem za delo v upravnih in ostalih državnih, pravosodnih organih, gospodarskih družbah in podobno.

Praktikum je razdeljen na 9 sklopov, pri čemer sklopi od 1. do vključno 7. vključujejo razlago določenih tem ter vprašanj oziroma vaj za utrditev znanja. Sklopa 8 in 9 predstavljata samostojni nalogi, katerih namen je študente spodbuditi k nadgraditvi tem, predstavljenih na predavanjih ter skozi celotni praktikum. Namen celotnega praktikuma je študentom omogočiti, da razširijo svoja obzorja in pridobijo dodatna

znanja, pri čemer jih same vaje in navodila le teh spodbudijo, da nekatere informacije poiščejo tudi sami. Praktični primeri, ki so predstavljeni skozi celotni praktikum, predstavljajo dodatno razlago, ki študentom pomaga razumeti in povezati teorijo s prakso. Med samimi vajami so tudi vaje, ki vključujejo praktične primere oziroma razlago situacije, na podlagi katere mora študent razmisliti, prebrskati po zapiskih ali knjigah ter odgovoriti na zastavljeno vprašanje.

Cilj praktikuma skozi celotno besedilo je torej seznaniti študente s pojmi prekrškovnega prava, njihovo umestitev v pravno-sistematski, primerjalni ter evropskopравни kontekst ter jih seznaniti s temeljnimi materialnopravnimi instituti, hitrim in rednim prekrškovnim postopkom, katerih razumevanje je zelo pomembno. Omenjeno in razloženo je tudi posebno varstvo mladoletnikov v samem prekrškovnem postopku. Pomembno je, da študenti s pomočjo razlage razvijejo kritični pogled na razmerje učinkovitosti prekrškovnega pregona ter varstvom pravic v postopkih in na veljavno zakonodajo ter sodno prakso.

TEMELJNI POJMI PRAVA O PREKRŠKIH

VAJA 1

Najprej se bomo posvetili temeljnemu pojmu, ki jih je treba poznati, da lahko kasneje razumemo, kaj pravo o prekrških pravzaprav je in s čim se ukvarja.

V teoriji že od nekdaj obstaja vprašanje, kam umestiti prekrškovno pravo. Torej ali prekrški spadajo v področje kaznovalnega prava ali upravnega prava. Prva, starejša teorija je prekrške uvrstila na področje upravno-kazenskega prava, ki pomeni pravo o prekrških, novejša teorija pa pravo o prekrških uvršča v kazensko pravo kot del le tega v širšem pomenu besede.

1.1 Prekršek

Temeljni zakon, ki ureja področje prekrškovnega prava v Republiki Sloveniji, je »Zakon o prekrških (ZP-1)« (2003), ki določa:

- splošne pogoje za predpisovanje prekrškov in sankcij zanje;
- splošne pogoje za odgovornost za prekrške, za izrekanje in za izvršitev sankcij za prekrške;
- postopek za prekrške ter
- organe, pristojne za odločanje o prekrških.

»ZP-1« (2003) ureja celovito področje prava o prekrških, zato ima značaj systemskega zakona.

V Sloveniji je prekršek dejanje, ki pomeni kršitev zakona, uredbe vlade, odloka samoupravne lokalne skupnosti, ki je določeno kot prekršek ter je zanj predpisana sankcija za prekršek (»ZP-1«, 2003). Pravo o prekrških je poleg kazenskega prava del kaznovalnega pravnega sistema Republike Slovenije in ena od sestavin državnosti.

Prekrške kot kategorijo upravno-kazenskega prava teorija in judikatura Evropskega sodišča za človekove pravice razpoznavata kot kazenske zadeve, torej kot zadeve, za katere je treba zagotoviti standarde in garancije, ki jih obsega zlasti 6. člen »Evropske konvencije človekovih pravic [EKČP]« (2021) in temeljnih svoboščin.

Prekršek je v prvi vrsti dejanje, pri katerem gre za človekovo ravnanje, pri čemer je njegovo ravnanje voljno, kar pomeni, da mora imeti človek svoje gibe, vedenje in ravnanje v oblasti. To so le tista dejanja, ki so dejansko izvedena in ne tudi človekove

misli, želje, stališča, hotenja in drugo, česar ni mogoče šteti za prekršek. Človekovo ravnanje pri prekrških moramo razlagati v objektivno-subjektivnem pomenu, torej kot fizično dejavnost ali nedejavnost, torej storitev ali opustitev, ki izhajata iz človekove duševne dejavnosti. Kadar te povezanosti ni, fizična dejavnost še ne pomeni prekrška. Prav tako mora biti duševna dejavnost izražena kot samostojno ter zavestno ravnanje in odločanje človeka.

Definicija prekrška zajema tri objektivne elemente: 1) formalno protipravnost, 2) določenost in 3) sankcije. Formalna protipravnost pomeni, da se dejavnost oziroma dejanje obravnava kot prekršek le v določenih časovnih in krajevnih opredelitvah, ki pomenijo fizično uresničevanje posameznikove odločitve in volje. Dejanje mora biti izvedeno kot samostojna in zavestna odločitev posameznika. Vseeno dejanje ne more biti opredeljeno kot prekršek, če to dejanje ni nevarno ali nima negativnega vpliva na pravne vrednote ali dobrine. Določenost pomeni, da se prekrški lahko določijo samo z zakonom, uredbo vlade Republike Slovenije, z odlokom samoupravne lokalne skupnosti in za kršitev določb pravnih aktov Evropske unije, ki se v Republiki Sloveniji uporabljajo neposredno, ne pa tudi v drugih pravnih aktih. Tretji element so sankcije, ki jih določa »ZP-1« (2003). Sankcija mora biti za vsak posamezen prekršek predpisana v posameznem predpisu, ki določa prekršek. Brez sankcij ni prekrška.

Poleg objektivnih pa je treba upoštevati tudi subjektivni element, ki je odgovornost za krivdo, ki mora biti nujno podana, da se lahko izreče sankcija.

V prekrškovnem pravu ne uporabljamo izraza krivda, ampak govorimo le o odgovornosti za prekršek. Da se nekomu lahko izreče sankcija za storjen prekršek, morajo biti izpolnjeni vsi pogoji – zelo pomembno je, da so vsi pogoji izpolnjeni kumulativno.

Ti pogoji so: oseba je nekaj storila ali opustila v nasprotju s predpisi; kršitev je v zakonu, uredbi vlade ali v odloku samoupravne lokalne skupnosti določena kot prekršek; noben razlog ni podan za izključitev odgovornosti ter ugotovljena je storitev ali opustitev, storjena z naklepom ali iz malomarnosti.

Prav tako je za prekršek lahko odgovoren le posameznik individualno, saj to pomeni, da je za prekršek sankcionirana tista oseba, ki je dejanje dejansko storila oziroma izvršila in je zanj odgovorna. Odgovornost je lahko tudi subjektivna, kar pomeni, da